

Astroloba (slot)

L.E. GROEN

Astroworthia skinneri

X *Astroworthia skinneri* (Berger) Groen comb. nov.

Astroloba muricata nom. prov. X *Haworthia margaritifera* (L.) Haw.

BASIONYM: *Aprica skinneri* Berger, Pflanzenreich 38: 116 (1908); Uitewaal; Succulenta: 171-177 (1938).

Astroloba skinneri (Berger) Uitew., Succulenta: 53 (1947); Jacobsen, Handbuch der sukkulenten Pflanzen I: 300, 301 (1954) & Sukkulentenlexikon: 99 (1970); Court, Succulent flora of southern Africa: 173 (1981); Pilbeam, Haworthia and Astroloba: 153 (1983).

LECTOTYPE *Aprica skinneri* Berger, in Succulenta: 173 (1938) (rechter foto).

X *Astroworthia bicarinata* notomorf *skinneri* (Berger) Rowley, Nat. Cact. Succ. Journ. 28: 7 (1973).

X *Astroworthia bicarinata* (Haw.) Rowley, ibidem.

Haworthia olivettiana Parr, Bull. A.S.P.S. 6: 196 (1971); Scott, The genus Haworthia: 146 (1985).

Aprica neilii nomen nudum, in Uitewaal, Succulenta: 171-177 (1938).

Taxonomische bijzonderheden (Zie ook *A. bullulata*)

Tot nu toe is slechts één natuurlijke geslachtskruising van *Astroloba* beschreven, namelijk die tussen *Haworthia margaritifera* en *Astroloba muricata* (Berger, 1908). Berger heeft deze natuurhybride als *Aprica skinneri* gepubliceerd, genoemd naar de vinder, mr. W. Skinner in Thorton Heat. Planten hiervan zijn onder meer door Hurling & Neil te Bonnievale en de Winton kwekerijen (ZA) verspreid.

Reinecke maakt het aannemelijk dat Hurling en Neil deze planten hebben verzameld in de periode 1928-1931 langs de Baden-weg in de buurt van Montague. Zij beschouwt ten onrechte *Aprica bicarinata* Haw. als identiek met deze natuurhybride.

X *Astroworthia skinneri* heeft harde, stijve bladeren en vrij talrijke, grote tuberkels. Er zijn snelgroeiende, sterk op deze hybride gelijkende vormen in cultuur. De bladeren van deze kultuurhybriden zijn zacht, donkergroen, opgericht en dragen tuberkels. De bloemen zijn min of meer actinomorf.

Beschrijving

Stengels 15-30 cm lang, rechtop tot liggend. Bladeren lancetvormig-eirond, spits, opgericht tot afstaand, 3,0-5,0 cm lang, 1,5-2,5 cm breed, dof donkergroen tot iets glimmend, hard, stijf, onderzijde enkel of dubbel gekield, kiel niet randvormend, gewoonlijk met talrijke, onregelmatig verdeelde, iets glimmende tuberkels bezet of zeldzamer witachtige vlekken aanwezig.

Tuberkels in de kleur van het blad, soms lichter of donkerder. Randen en kiel iets verdikt, met kleine, glanzende, soms ineenvloeiende tuberkels bezet. Op bladonderzijde soms nerven zichtbaar. Bloemen met 3-6 mm lange bloemstelen, fertiele bracteeën 2-3 mm lang. Bloembuis glad, aan de basis 4 mm diameter, naar boven toe onopvallend versmald, crème tot lichtgroen met donkerder nerven. Bloemslippen groenachtig-wit tot crème, 1,5-2,0 mm lang, stomp.

Verspreiding Montaguedistrict.

Levende exemplaren gezien:

57SF00277, coll. Uitewaal, ontvangen van J.W. Dodson, Californië (BID); 57SF00375, coll. Uitewaal, ontvangen van J.R. Brown, Californië (BID); 781823 H.B. VU Amsterdam, ontvangen 9.6.1978 Sheilam, RSA.

Literatuurgegevens vindplaatsen:

Tussen Montague en Bellair Dam, Herre; Montague, K.C. Stanford, als *Aprica neilii*; farm Rietvlei no. 2, Montague, Reinecke 50; farmtuin aan Baden-weg, Montague, Reinecke 58.

Literatuur:

- Aiton, W. 1789. *Hortus Kewensis* ed. 1: 470. London.
- Aiton, W.T. 1811. *Hortus Kewensis* ed. 2: 297-299. London.
- Baker, J.G. 1880. *Synopsis of Aloineae and Yuccoideae*. J. Linn. Soc., Bot. 18: 216-219.
- Baker, J.G. 1889. *New petaloid monocotyledons from Cape Colony*. J. Bot.: 42-45.
- Baker, J.G. 1896. *Liliaceae* in W.T. Thiseiton-Dyer (ed.), *Flora Capensis* vol. 6: 329-332. London.
- Bayer, M.B. 1971. Changes in the genus *Haworthia* Duval. *Cact. Succ. J. Amer.* 43: 157.
- Bayer, M.B. 1972. Reinstatement of the genera *Astroloba* and *Poellnitzia* (Liliaceae-Aloineae), *Nat. Cact. Succ. J.* 27: 77.
- Bayer, M.B. 1982. *The new Haworthia Handbook*. Kirstenbosch.
- Berger, A. 1908. *Liliaceae-Asphodeloideae-Aloineae* in: A. Engler (ed.), *Das Pflanzenreich* 38: 115-120. Berlin.
- Boerhaave, H. 1710. *Index plantarum, quae in horto academico Lugduno-Batavo reperiuntur*. Leiden.
- Brickell, C.D. 1986. The international code of nomenclature of cultivated plants - present and future aims and requirements. *Acta Horticulturae* 182: 29-34.
- Brown, J.R. 1939. *Cact. Succ. J. (Amer.)* 11: 84.
- Brown, J.R. 1940. *Cact. Succ. J. (Amer.)* 12: 19,44.
- Brown, J.R. 1943. *Cact. Succ. J. (Amer.)* 15: 31-32, 57-58.
- Burman, N.L. 1768. *Prodromus Florae Capensis in: Flora Indica*. Amsterdam.
- Candolle, A.P. de 1800. *Plantarum Succulentarum Historiae* 10 t. 56. Paris.
- Commeilin, C. 1703. *Praeludia Botanica*: 83 t. 23. Amsterdam.
- Court, D. 1981. *Succulent flora of southern Africa*. Rotterdam.
- Gunn, M. & Codd, L.E. 1981. *Botanical exploration of southern Africa*. Cape Town.
- Dillen, J.J. 1732. *Hortus Eithamensis*: 16 t. 13 fig. 14. London.
- Duursma, G.D. 1936. *Aprica pentagona* Willd., *Succulenta*: 90-92.
- Duval, A.H. 1809. *Plantae succulentae in horto Alenconio*. Paris. (seen in facsimile in Stearn, *Cact. J.* 7: 105-108, 1939).
- Groen, L.E. 1986. *Astroloba* Uitew. *Succulenta*: 19-22.
- Haworth, A.H. 1804. A new arrangement of the genus *Aloe*. *Trans. Linnean Soc.* 7: 1-28.
- Haworth, A.H. 1812. *Synopsis plantarum succulentarum*: 90-99. London.
- Haworth, A.H. 1819. *Supplementum Plantarum succulentarum*: 50, 60-65. London.
- Haworth, A.H. 1821. *Revisiones Plantarum Succulentarum*: 200-203. London.
- Hooker, J.D. 1873. *Aloe deltoidea*, *Bot. Mag.* 99: tab. 6071.
- Jacobsen, H. 1954. *Handbuch der sukkulenten Pflanzen*. Jena.
- Jacobsen, H. 1960. *A Handbook of Succulent Plants* vol. 1: 226-229. London.
- Jacobsen, H. 1970. *Das Sukkulentelexikon*. Jena.
- Jacquin, N.J. 1809. *Fragmenta Botanica*: n 225-227, t. 109-111. Wien.
- Ker-Gawler, J.B. 1811. *Bot. Mag.* 31: tab. 1338, 1352, 1455.
- Kunth, C.S. 1833-1850. *Enumeratio Plantarum omnium hucusque cognitarum*. Stuttgart & Tübingen. Vol. 4: 493-496 (1843).
- Lamarck, J.B.A.P.M. de 1783-1808. *Encyclopedie méthodique Botanique*. Paris, Liege. *Aloe cylindrique* Vol. 1 part 1: 89 n. 19 (1783).
- Linnaeus, C. 1738[1737]. *Hortus Cliffortianus*: 132. Amsterdam.
- Linnaeus, C. 1748. *Hortus Upsaliensis*. Stockholm.
- Linnaeus, C. 1753. *Species Plantarum*: 322. Stockholm.
- Linnaeus, C. 1771. *Mantissa Plantarum altera*: 368. Stockholm.
- Linnaeus, C. 1774[ed. J.A. Murray]. *Systema Vegetabilium* ed. 13. Göttingen.
- Medikus, F.C. 1786. *Theodora speciosa*, ein neues Pflanzengeschlecht. *Männheim*.
- Miller, P. 1768. *The gardeners dictionary* ed. 8. *Aloe* n. 12. London.
- Parr, C.A.E. 1971. Revision of the genus *Astroloba*, *Bull. Afr. Succ. Pl. Soc.* vol. 6: 145-159, 195-197, 256-260.
- Pitbeam, P. 1983. *Haworthia and Astroloba: A collector's Guide*. London.
- Poellnitz, K. von 1930. *Aprica egregia* sp. nov., *Feddes Repert.* 28: 100.
- Poellnitz, K. von 1937. Four little known South African Succulent plants. *Desert Plant Life* (3): 33.
- Reinecke, P. 1965. The genus *Astroloba* Uitewaal. M.Sc. thesis University of Cape Town. [ongepubliceerd typescript, 427 pp.].
- Rickett, H.W. 1958. Report of the Committee for Spermatophyta, *Aprica* Haw. vs. *Aprica* Willd. (Taxon VII): 185.
- Roberts, M. 1983. The genus *Haworthia* Duval: Past and Present. *Br. Cact. Succ. J.* 1: 30-35.
- Roemer, J.J. & J.A. Schultes 1817-1830. *Caroli a Linne equitis Systema vegetabilium*. Ed. 16. Stuttgart.
- Rowley, G.D. 1973. *X Astroworthia bicarinata* n. skinneri. *Nat. Cact. & Succ. J.* 28: 7.
- Royen, A. van 1740. *Florae Leydensis prodromus*. Leiden.
- Salm-Dyck, J. Fuerst zu, 1817. *Catalogue raisonné des especes des Aloes*. Düsseldorf.
- Salm-Dyck, J. Fuerst zu, 1836-1863. *Monographia generum Aloe et Mesembryanthemi*. Düsseldorf, Bonn.
- Scott, C.L. 1985. The genus *Haworthia*. Johannesburg.
- Sprengel, K.P.J. 1825. *Syst. Veg.* 2: 69, 70. Göttingen.
- Stearn, W.T. 1938. An annotated index to Salm-Dyck's 'Monographia Generum Aloes et Mesembryanthemi'. *The Cactus Journal* 7: 34-44, 66-85.

- Stearn, W.T. 1939. 'Plantae succulentae, in Horto Alenconio auctore H.A. Duval'. A facsimile with an introduction. The Cactus Journal 8: 105-109.
- Stearn, W.T. 1939. Conservation of the name *Aprica*. The Cactus Journal 8: 28.
- Thunberg, C.P. 1794-1800. *Prodromus plantarum capensium*: 61. Uppsala.
- Tilli, M. 1723. *Catalogus plantarum horti Pisani*. Florence.
- Uitewaal, A.J.A. 1936. *A. pentagona* (Haw.) Willd. Succulenta: 97-102.
- Uitewaal, A.J.A. 1936. *Aprica pentagona* en zijn varianten. Succulenta: 169-171.
- Uitewaal, A.J.A. 1937. *Aprica foliolosa* (Willd.) Haw. en *Aprica deltoidea* (Hook. f.) Bak. Succulenta: 118-123.
- Uitewaal, A.J.A. 1938. *Aprica bullulata* (Jacq.) Haw. c.m., *Aprica skinneri* Berger en *Aprica egregia* v. Poelln. Succulenta: 171-177.
- Uitewaal, A.J.A. 1938. Het geslacht *Aprica*. *A. spiralis*, *A. congesta*, *A. rubriflora* en sleutel tot het geslacht. Succulenta: 25-30.
- Uitewaal, A.J.A. 1939. Het geslacht *Aprica* (Willd.) Haw. c.m. *Aprica aspera* (Willd.) Haw. Succulenta: 13-18.
- Uitewaal, A.J.A. 1939. Het geslacht *Aprica* (Willd.) Haw. c.m. Succulenta: 25-30.
- Uitewaal, A.J.A. 1947. Revisie van de nomenclatuur der genera *Haworthia* en *Aprica*. Succulenta (5): 51-54.
- Uitewaal, A.J.A. 1947. Historical notes of the Aloineae, Cact. Succ. J. (GB) 9: 52-54.
- Uitewaal, A.J.A. 1947. A first attempt to subdivide the genus *Haworthia*, based on floral characters. Desert Plant Life: 133-139.
- Uitewaal, A.J.A. 1948. *Astroloba egregia* (Poelln.) Uitew. var. *fardeniana* Uitew. Cact. & Succ. J. (GB): 6.
- Uitewaal, A.J.A. 1949. Views on the classification of *Haworthia*. Cact. Succ. J. (GB): 19-21.
- Uitewaal, A.J.A. 1950. *Astroloba herrei*. Uitew. Succulenta (4): 56-58.
- Uitewaal, A.J.A. 1950. *Astroloba dodsoniana* Uitew. spec. nov. Desert Plant Life: 29-32.
- Uitewaal, A.J.A. 1953. The generic Name *Astroloba* Uitew. Cactus and Succ. Soc. (GB) (3): 56-57.
- Uitewaal, A.J.A. 1960. *Astroloba spiralis* (L.) Uitewaal. Succulenta (7): 73-76.
- Willdenow, C.L. 1797-1806. *Species Plantarum* ed. 4 Vol. 2 (1799): 191. Berlin.
- Willdenow, C.L. 1809. *Enumeratio Plantarum Horti regii Botanici Berolinensis*; 384. Berlin.
- Willdenow, C.L. 1811. *Bemerkungen über die Gattung Aloe*. Magazin der Gesellschaft Naturforschender Freunde Berlin V: 273-274.
- Wijnands, D.O. 1983. The botany of the Commelins. Rotterdam.

BOEKBESPREKING

BRADLEYA, Yearbook of the British Cactus and Succulent Society, vol. 5 (1987), 104 p., Engelse tekst, ISBN 0-9020-9912-4, prijs ± f 30,—.

In de vijfde aflevering van deze lezenswaardige jaarboeken besteedt Rowley in 16 pagina's aandacht aan de succulenten die omstreeks het jaar 1700 deel uitmaakten van de collecties van de hertogin van Beaufort te Badminton. De afbeeldingen die van deze planten zijn vervaardigd werden helaas nooit gepubliceerd. Na determinatie blijkt nu dat dertig soorten vetplanten eerder in Europa zijn geïntroduceerd dan tot dusverre werd aangenomen. Vier platen zijn in kleur gereproduceerd.

Hunt besluit zijn overzicht van *Mammillaria*-namen waarmee hij in *Bradleya*, vol. 1 (1983) was begonnen (32 pp.). In de laatste aflevering komen de namen beginnend met S-Z aan de beurt. Aan het eind volgt een lijst met alle door hem erkende taxa, die in grote lijnen overeenkomt met die gepubliceerd in *Cact. Succ. J. Gr. Brit.*, vol. 43 (1981).

Een revisie van het geslacht *Thelocactus* wordt gegeven door Anderson (28 pp.). De weibekende *Hamatocactus setispinus* wordt door hem in *Thelocactus* geplaatst. De overige soorten van het genus zijn volgens hem *T. bicolor*, *T. conothelos*, *T. hastifer*, *T. heterochromus*, *T. hexaedrophorus*, *T. lausseri*, *T. leucanthus*, *T. maddowellii*, *T. rinconensis* en *T. tulensis*. *T. schwarzii* en *T. matudae* worden als variëteit beschouwd van respectievelijk *T. bicolor* en *T. tulensis*. Het artikel is geïllustreerd met fraaie foto's en duidelijke kaartjes.

Bruyns behandelt de in Europa — vnl. Spanje — groeiende *Caralluma*'s (10 pp.) en bespreekt in een tweede artikel *C. hexagona* van het Arabisch schiereiland (4 pp.). Ook deze bijdragen gaan vergezeld van goede illustraties.

Vierenvijftig nieuwe combinaties binnen de Cactaceae worden gegeven in een artikel van Hunt en Taylor (4 pp.). Deze namen zullen worden opgenomen in de 'European Garden Flora', een werk bedoeld ter identificatie van alle plantesoorten die in algemene collecties (dus buiten botanische tuinen en gespecialiseerde verzamelingen) voorkomen. Zij volgen de aanbevelingen van een I.O.S.-werkgroep om het aantal cactusgenera te verminderen (*Bradleya*, vol. 4). De meest opvallende 'verhuizing' zijn die van een aantal *Notocactus* naar *Parodia* (voor zover Brandt dit nog niet had gedaan) en *Weingartia*'s naar *Rebutia*. *Sclerocactus* wordt uitgebreid met een aantal soorten die voorheen vaak tot *Ancistrocactus*, *Echinomastus* en *Glandulicactus* werden gerekend.

Taylor geeft op twee pagina's aanvullingen en correcties op zijn *Ferocactus*-artikel in *Bradleya*, vol. 2.

Wederom nieuwe namen, maar nu binnen de Rhipsalididae, komen van Barthlott (4 pp.). Een aantal soorten *Rhipsalis* en *Pfeiffera* worden bij *Lepismium* ingedeeld; *Rhipsalidopsis gaertneri*, *R. rosea* en *R. x graeseri* worden tot *Hattoria* gerekend.

De laatste twee korte bijdragen zijn respectievelijk van Eggli en Newton en dienen ter aanvulling van Eggli's bibliografie van tijdschriften die betrekking hebben op succulenten.